

IN MEMORIAM: EDWARD GOLDSMITH

Jan Matthieu

Edward Goldsmith, bezieler en stichter (in 1969!) van het baanbrekend tijdschrift, *The Ecologist*, is niet meer: de man overleed op 21 augustus 2009 op 81-jarige leeftijd. Toen we met Oikos startten in 1996 schreef ik in het allereerste nummer een lovende bespreking over *The Ecologist*, om maar te zeggen welk belang de Oikosredactie toen al hechte aan het levenswerk van deze pionier van de ecologische beweging. Ik durf zelfs zeggen dat Oikos zich minstens gedeeltelijk op *The Ecologist* geïnspireerd heeft, en dat Goldsmith op die manier, zeker onrechtstreeks, een van onze *founding fathers* mag heten. Het is mij een eer dit korte in memoriam over hem te mogen schrijven, niet in het minst omdat ik mij op vele manieren zeer met hem verwant heb gevoeld.

Wereldreiziger, antropoloog, filosoof, groen politiek activist, ecologisch theoreticus, schrijver van belangrijke werken als *A Blueprint for Survival* en zijn ecologisch theoretisch levenswerk *The Way*, heeft Goldsmith een zeer grote invloed gehad op de groene beweging in Engeland, maar ook elders in de wereld; en alleszins op schrijver dezes.

In feite zijn de Engelse groenen geboren uit de inspiratie van zijn *A Blueprint...* en Eddy Goldsmith was ook hun eerste lijsttrekker bij de verkiezingen in 1974. In dit bestek is het onbegonnen werk een volledig overzicht te geven van 's mans leven en werken; dat vind je uitgebreid, zij het in het Engels (Frans of Italiaans kan ook), op de website www.edwardgoldsmith.com. We beperken ons hier tot een paar van de voornaamste elementen, in de hoop dat het onze lezers mag aanzetten zich verder te verdiepen in het werk van deze grote ecologist.

Wat ik aan de man steeds authentiek heb gevonden, en waarin ik mezelf ook voor een groot deel kon terugvinden, was de manier waarop hij zijn denken en levenswijze steeds op een coherente wijze heeft weten te vermengen. Met andere woorden, 'he practiced what he preached'. Zo ging hij samen met nog een aantal gelijkgezinden op boerderijen op het platteland wonen, meer bepaald in Cornwall – hij hield het daar 17 jaar vol, vanwaar hij ook zijn tijdschrift uitgaf en de basis legde voor zijn radicale politieke acties. Hij verbleef in 1974 ook vier maanden in New Delhi, toevallig was ik daar toen ook, en we leerden allebei ongeveer op het zelfde moment Sarvodaya kennen: de Gandhiaanse beweging, waarin ik tot 1980 actief zou zijn in een ecologisch landbouwproject in zuidelijk India. Ik las er toen ook voor het eerst zijn *Blueprint* en ondervond er in de praktijk wat verwoestijning kan veroorzaken. Die ervaringen brachten mij later vanzelf tot de ecologische beweging in Vlaanderen en dus uiteindelijk bij Agalev.

Nog een stokpaardje van Goldsmith dat ik deelde, was het grote belang dat hij hechte aan de cultuur van tribale volken als inspiratie voor een ecologische levenswijze. Hij was lid van de commissie die *the Primitive Peoples' Fund* oprichtte, wat nu voortleeft als *Survival International*.

Een belangrijk wapenfeit in Eddy's leven was de campagne die hij in 1984 opzette met zijn collega's tegen de Wereldbank, die ze beschuldigden van 'het financieren van de vernietiging van onze planeet'. De *Ecologist* wijdde hier twee speciale uitgaven aan. Twee jaar later voerden ze een grote actie tegen ont-

bossing en brachten drie miljoen handtekeningen naar de VN met de eis een speciale zitting van de Veiligheidsraad te wijden aan het probleem. Goldsmith, als aanhanger van de Gaiahypothese, was al in de vroege jaren zeventig bewust van het CO₂-probleem en het broeikas-effect. In 1990 pakten ze dan de FAO aan die ze ervan beschuldigden voor een groot deel verantwoordelijk te zijn voor de ondervoeding en hongersnood in de Derde Wereld.

Goldsmith was radicaal in zijn denken en volgde geen geijkte kaders, zoals het marxistische bijvoorbeeld, wat hem vaak in conflict bracht met dogmatisch links. Maar als goed wetenschapper vermeldde hij steeds duidelijk waar hij zijn ideeën vandaan haalde en waarom. Ik kan alleen maar aanraden, bij wijze van herbronning, om zijn levenswerk *The Way* nog eens grondig te (her)lezen.

Hij toont daarin het falen aan van wat hij *het modernisme* noemt, en de wetenschap die door dit modernisme is aangetast en niet in staat blijkt (of bleek) de ecologische afbraak te zien die er het gevolg van is. Het antwoord ligt in een terugkeer naar de juiste *weg* die onze vroege voorouders intuïtief volgden, waardoor ze in ecologische harmonie leefden met de natuurlijke wereld.

‘Ik ben hierom vaak bekritiseerd’, zegt hij in de inleiding van *The Way*, ‘maar toch lijkt het mij hoogst aanmatigend een ideaal wereldbeeld te postuleren, of een ideale samenleving waarvoor er geen enkel precedent bestaat in de menselijke ervaring op deze planeet en waarvan de biologische, sociale en ecologische leefbaarheid nooit is aangetoond. Als Karl Marx die fout al gemaakt heeft, de hedendaagse adepten van economische ontwikkeling en vooruitgang maken ze evenzeer, in hun zoektocht naar een door mensen gemaakte technologische wereld zonder zich zelfs maar de vraag te stellen of wij wel in staat zijn ons daaraan aan te passen of zelfs of de ecosfeer deze wel

voor meer dan enkele tientallen jaren in stand kan houden. Wat mij recent sterk is opgevallen, is dat de fundamentele aspecten van het wereldbeeld van vroege samenlevingen overal in wezen dezelfde zijn. Zij benadrukten drie fundamentele principes als noodzakelijke grondslagen voor een ecologisch wereldbeeld.

- Het eerste is dat de levende wereld of de ecosfeer de oorspronkelijke bron is van alle voordelen en vandaar alle rijkdom.
- Het tweede is dat die wereld die voordelen enkel zal leveren als wij zijn kritische orde op een religieuze manier bewaren.
- Het derde principe volgt logisch uit de twee vorige en is dat het allesoverheersende doel van het gedragspatroon van een ecologische samenleving erin moet bestaan de kritische orde van de samenleving, de natuurlijke wereld en de kosmos (die hen omvat) te bewaren.

Vele vroege samenlevingen hadden een woord voor een dergelijk gedragspatroon: het R'ta van de hindoes in Vedische tijden, dat later het Dharma werd, een term die ook de boeddhisten gebruikten; het Asha van de Avestas; de Maat van de oude Egyptenaren en het oude Chinese Tao. Deze termen kunnen vaak verwijzen naar de kritische orde van de kosmos, maar ze worden gewoonlijk gebruikt om dat pad of die Weg aan te duiden die genomen moet worden, wil men zijn kritische orde bewaren. Al hebben vele andere samenlevingen er geen specifieke term voor, het concept van de Weg is desondanks in hun wereldbeeld ingebakken. Expliciet of impliciet, het is van kritiek belang de Weg aan te hangen. Alleen als we hem volgen mogen we hopen de kleinzielige, kortetermijn-, politieke en economische overwegingen die ons momenteel bezighouden ondergeschikt te maken aan fundamentele sociale, ecologische en morele imperatieven - de fundamentele voorwaarde om te overleven op deze belegerde planeet.’

Dit lange citaat komt uit de inleiding

tot *the Way* en vat zeer goed samen wat Goldsmith dacht over de enorm belangrijke plaats die ecologie voor de mensheid moet innemen. Neem eens een kijkje op Goldsmiths website of op die van *The Ecologist* en ontdek een massa zeer wel doordachte ecologische filosofie. Dank je, Eddy voor een leven van toewijding aan het welzijn van onze planeet.

Bio

Jan Matthieu, °1950 is Aalsters wereldburger, groen denker en doener, medestichter en redactielid van Oikos, ex-ondervoorzitter Politieke Raad Agalev, ooit voorzitter van de Groene Omroep (en de gecondenseerde melkbrigade), lid van het Partijbestuur en later kabinetsmedewerker voor defensie en buitenlandse zaken bij Magda Aelvoet en Jef Tavernier.

Referenties

- www.theecologist.org. The Ecologist bestaat enkel nog digitaal via deze website, als dat niet ecologisch is...
- www.edwardgoldsmith.com. Bevat een schat aan informatie, archieven en uittreksels uit boeken en publicaties van Edward Goldsmith.